

ЯК ПІДГОТУВАТИ САД ДО ЗИМИ

ЧЕК-ЛИСТ

Це потрібно знати

ПІДГОТОВКА САДУ ДО ЗИМИ

Дерева в саду вимагають догляду цілий рік, і від того, наскільки грамотно цей догляд здійснюється, залежать довголіття і врожайність плодових культур. Одним із найважливіших пунктів догляду за деревами та чагарниками є обрізування, головне завдання якого – правильне формування крони. Починається формування з молодого віку, і суть його зводиться до того, щоб залишати та стимулювати до розвитку і плодоношення потрібні гілки, а старі та хворі, а також ті, що заважають і ростуть неправильно, видаляти. Поряд із такими заходами з догляду, як підживлення добривами та захист від шкідників і хвороб, правильне обрізування допомагає рослині рівномірно розподіляти живлення і сили, тому й урожай на деревах із добре сформованою кроною буває рясним, а плоди – якісними.

Зовсім скоро чергова осінь, буде зібраний і закладений на зберігання урожай, кущі та дерева скинуть свої пишні золотисті наряди, залишивши оголені стовбури. Але, перш, ніж все піде на зимовий відпочинок під сніг, повинна бути проведена підготовка саду до зими. Витративши всього кілька днів восени, навесні Ви побачите результати своєї праці.

Отже, сьогодні поговоримо про те, як саме підготувати до зими наш сад.

Має на увазі не тільки виконання робіт, пов'язаних з збиранням врожаю, а й проведення ряду робіт, пов'язаних з підготовкою саду до зими.

Основна мета якої — це забезпечення необхідних умов для комфортної, благополучної зимівлі рослин, а також створення всіх передумов для гарного врожаю на наступний рік.

Підготовка ділянки до зими полягає у виконанні наступних видів робіт:

- ❖ Обрізка плодових і декоративних дерев;
- ❖ Прибирання листя з території ділянки;
- ❖ Побілка плодових і декоративних дерев;
- ❖ Обприскування рослин;
- ❖ Лікування дерев;
- ❖ Лікування рослин;
- ❖ Укриття рослин на зиму;
- ❖ Роботи з підготовки до зими газону.

ОСІННЯ ОБРІЗКА ПЛОДОВИХ ДЕРЕВ

Обрізання – це повне або часткове видалення пагонів і гілок, спосіб догляду за декоративними і плодовими чагарниками і деревами, що проводиться для регулювання їхнього розвитку, росту і плодоношення. Крім формуючої функції, обрізування виконує і санітарну – проріджує крону і звільняє дерево або кущ від гілок, що становлять небезпеку здоров'ю рослини і ставлять під загрозу її довголіття. А якщо дерево увійшло в похилий вік, то вчасно зроблене омолоджуюче обрізання додасть йому нових сил і подовжить роки, практично не знижуючи кількісних та якісних показників урожаю. Обрізання дерев проводиться як навесні, так і восени, в деяких випадках дерева обрізають навіть влітку. Обрізка плодових дерев при підготовці саду до зими проводиться в санітарних цілях.

Осіньне обрізання дерев припустиме тільки в районах із м'якими нехолодними зимами, а в північних районах цю процедуру краще проводити навесні, оскільки морози, що настають незабаром після осіннього обрізання, спричиняють вимерзання кори на місцях зрізів і висушують деревину, що зазвичай призводить до загибелі рослин. Є види плодових дерев, які обрізають щороку, а то й двічі на рік, а є такі, які щорічного обрізання не потребують. У кожного агротехнічного прийому є свої правила, і обрізання дерев – не виняток. Коли обрізати дерева тих чи інших видів і як проводиться обрізання плодових дерев восени – теми нашої розмови.

До осені, коли плодоношення плодово-ягідних культур завершено, слід знову оцінити стан рослин і провести ще одну обрізку при необхідності. Її проводять у жовтні-листопаді, коли дерева вже скинули листя, але до приходу холодів. Температура повітря повинна бути не нижче +5°C. Якщо ж температура ближче до нуля, то деревина може стати досить крихкою, можуть утворитися тріщини. А це згодом може призвести до загибелі дерева. Для обрізки **вибирають сухий, сонячний день**, адже у вологу погоду з опадами і вітром в рану можуть потрапити мікроорганізми.

Починаємо з обрізки зламаних, сухих і хворих гілок. Не залишайте на дереві гілок, що ростуть усередину крони. При обрізанні пагонів пам'ятайте: зрізи повинні бути рівними і гладкими, без задирок кори.

Пам'ятайте, що вологе середовище на місцях зрізів чудово підходить для утворення спор деревних грибів, так що дуже важливо всі зрізи добре зачистити і обробити садовим варом або хоча б пластиліном.

Кору дерев необхідно ретельно оглянути і знищити влаштувалися на зимівлю комах-шкідників. Їх зчищають зі

стовбурів на щільний папір, яку потім спалюють. Якщо на деревах були розміщені ловчі пояси, їх теж слід зняти і знищити. Ті шкідники, що розташувалися в пристовбурних колах, будуть знищені морозом, але тільки в тому випадку, якщо земля під деревами і в міжряддях добре перекопана.

Обрізка чагарників також проводиться з санітарною метою.

Під час обрізки чагарників видаляються непотрібна поросль і зайві пагони, хворі і засохлі гілки, а також гілки, заражені шкідниками.

ВПЛИВ ЯКОСТІ ОБРІЗКИ НА СТАН ДЕРЕВ

Нерівності, не зачищені зрізи на гілках, що утворилися в результаті застосування тупих садових пил, розломи, задирки кори і деформація річних приростів при обрізанні їх, не заточеним сикатором, неправильно зрізані гілки (вище або нижче ростового кільця) - послаблюють дерево і не сприяють

загоєнню ран. **З метою уникнення негативних наслідків, обрізку необхідно виконувати гостро заточеним садовим інструментом.**

Після обрізки всі зрізи діаметром більше 1 см потрібно замастити садовим варом. Рани повинні бути замащені відразу або через 1-2 години, але не пізніше доби з моменту обрізки.

Зрізи і обробляються розчином мідного купоросу для дезінфекції.

Великі зрізи необхідно замазати садовим варом.

Свіжі зрізи, ранки та місця нашої зачистки, зачищаються садовим ножом і обробляємо двома розчинами. Першим наносимо розчин мідного купоросу (на 1 літр води 1 чайна ложка купоросу). Після обробки мідним купоросом ранки заростуть досить швидко, зберігши при цьому здоров'я дерева. Другим у хід йде садовий вар. Замазуємо ним всі місця на деревах поверх мідного купоросу.

При виявленні грибкових утворень їх обробляють інсектицидами. Найчастіше це 4-відсотковий розчин борної рідини. Від кокомікозу, борошнистої роси, парші та інших недуг допоможе розчин сечовини. А можна придбати вже готові фунгіциди.

ОСІННЯ ПОБІЛКА ДЕРЕВ

Не слід нехтувати при підготовці саду до зими таким видом садових робіт, як побілка плодових дерев.

По-перше, побілка плодових дерев допоможе захистити кору дерев від зимових морозів, а також і від сонячних опіків, а по-друге, побілка захищає дерево від гризунів — мишей і зайців, особливо в тому випадку, якщо до складу для побілки додати отруйні або відлякують гризунів хімічні речовини.

Але перед побілкою, після обрізки потрібно

оглянути стовбури і гілки дерев на наявність моху, лишайника і відмерлої кори. У цих місцях зимують шкідники. При наявності чого-небудь з перерахованого вище приступаємо до видалення. Для цього використовуємо дротяну щітку і шпатель.

Перед початком очищення, щоб уникнути зараження ґрунту саду, під кроною дерева постеліть плівку або брезент, щоб очищення падали на них. Закінчивши роботу, їх потрібно закопати подалі або спалити. Тепер можна обробляти.

Побілка дерев необхідна для захисту кори взимку. Вона допоможе від шкідників, а навесні — від сонячних опіків. Побілку дерев проводять тільки після того, як стовбури будуть очищені від моху і лишайника, і відмерлої кори. Білити потрібно нижню частину стовбура до нижніх скелетних гілок.

Білимо або готовим розчином, або готуємо самі:

3 кг свіжогогашеного вапна (можна крейду);

100 г казеїнового клею (у разі відсутності можна замінити ПВА);

400 г мідного купоросу (його слід заздалегідь розвести водою).

Заливаємо все це 10 літрами води і замішуємо до густоти сметани.

Які плюси у такого розчину: мідний купорос добре знезаражує кору, клей дозволяє такому розчину довго триматися під проливними дощами.

Для захисту дерев від гризунів можна застосувати лапник (лапником прийнято називати гілки хвойних дерев. Найчастіше джерелом для отримання лапника стають сосни, ялини, ялиці.

Таке укриття значно підвищує морозостійкість садових культур. Обумовлюється це виникненням під укриттям теплоізолюваного простору, внаслідок чого рослини виявляються надійно захищені не тільки від холоду, але і від сильних вітрів, які негативно впливають на рослинність.), прив'язавши його голками вниз, бажано щільніше в нижній частині. Для захисту молоденьких дерев добре підійдуть звичайні капронові колготки, — оберніть ними стовбури на висоту 50 см.

ОБПРИСКУВАННЯ ДЕРЕВ

Середина осені з нічними заморозками – це час, коли шкідливі комахи шукають укриття в деревах та чагарниках. Саме тоді можна провести радикальну обробку саду від шкідників. Після проведеної роботи вони загинуть, не встигнувши відкласти яйця, що значно знизить популяцію. Ранньою весною двокрилі не зможуть зашкодити молодому листю, квітковим бутонам, тому і ризик зараження всілякими хворобами, причиною яких є збудники, значно знизиться.

Термін початку робіт в кожній області буде відрізнятися, але закінчити все бажано до початку холодів.

Важливо! Наші фахівці рекомендують приступати до обробки відразу після закінчення листопаду.

Шкідники і хвороби, від яких можна позбутися восени, садовим рослинам шкодять не тільки комахи, але й хвороби, які поділяють на три основні групи:

Грибкові інфекції – парша, фітофтора, кокомікоз, борошниста роса, іржа, гниль.

Бактеріальні – некроз, бактеріальний опік.

Вірусні захворювання – проліферація (надмірне розростання, відьмина мітла), мозаїчна кільчастість, підшкірна вірусна плямистість плодів, карликовість, віспа, махровість, інфекційний і неінфекційний хлороз та інші.

Увага! Проти бактеріальних заражень безсилі народні та біохімічні засоби. Необхідно просто видалити заражені частини рослин і спалити їх (включаючи траву, що росте навколо зараженої культури).

- ❖ Серед комах, які докучають культурним рослинам, можна виділити:
- ❖ Особини, які пошкоджують листя: білявка, совка (всі види), ведмедиця, коконопряд, оса-листоріз.
- ❖ Комах, що висмоктують сік рослин: тля, павутинний кліщ, мідяниця, блішки, білокрилка.
- ❖ Інші шкідники: хоботник, листовійка, каліфорнійська щитівка, цибулинна муха, жук малиновий, стеблова та коренева нематоди, галиця, скляниця.

ОБПРИСКУВАННЯ ДЕРЕВ

Обприскування дерев та інших рослин перед підготовкою саду до зими є найефективнішим способом боротьби зі шкідливими комахами, що збираються зимувати під укриттям садових рослин.

Обприскування рослин проводять в суху, похмуру погоду. Бажано, щоб після обприскування рослин три години не було дощу, інакше ефект від обприскування плодових дерев та інших садових рослин буде значно знижений.

У зимівлю рослини повинні піти максимально здоровими, саме тому під час підготовки саду до зими необхідно провести всі необхідні заходи з лікування дерев і лікування інших рослин, що ростуть на ділянці.

Всі хворі місця повинні бути вирізані, оброблені спеціальними препаратами, закладені садовим варом.

Вчасно проведене лікування дерев і рослин дозволить на наступний рік мати гарантований урожай.

ПРИБИРАННЯ

Наступним важливим етапом передзимової підготовки саду є підготовка плодових дерев до зими.

Підготовку саду до зими краще всього починати з прибирання. Потрібно прибрати все, що залишилося від минулого врожаю: залишки коренів, стебел, цибулин, овочів. Все це слід згребти і прибрати в купу з компостом. Залишки падалиці теж прибираємо з нашої ділянки, не варто її прибрати в компостну купу, краще її закопати подалі від саду, на околиці ділянки, де не ростуть дерева.

На сьогоднішній день садівники розділилися в думках: чи потрібно прибрати все листя з ділянки. Одні вважають, що в опалому листі в стані спокою продовжують свою діяльність шкідники і збудники різних захворювань. Щоб ці шкідники не поширилися з приходом весни по саду і майбутньому врожаю, все листя радять прибрати і вивезти далеко за територію ділянки.

Проте, насправді, шкідники та хвороби завжди знайдуть собі укриття, наприклад, у тріщинках кори, ґрунту або на сусідній ділянці, порослій бур'янами. Тому, як би ретельно Ви не прагнули очистити ділянку від патогенів, ця місія нездійсненна.

Для того, щоб сад був здоровим, дотримуйтесь основних агротехнічних заходів і проводьте профілактичні обприскування. А листя, що залишилися лежати під деревом, навпаки, створюють сприятливий мікроклімат в ґрунті й перешкоджають попаданню частинок ґрунту з на вегетативні частини чагарників і дерев дощем (при падінні дощових крапель дрібні частинки ґрунту з спорами хвороб можуть підніматися на висоту більше метра).

З іншого боку, листя виконують дуже важливу функцію: вони забезпечують захист від холоду коріння дерев, які розташовані у верхніх шарах ґрунту. Крім того, листя не варто прибрати і навесні – вони виконують роль природної мульчі і захищають ґрунт від висихання.

Ще зі шкільної лави багато хто знає, наскільки важливий листовий покрив у кругообігу мінеральних речовин в біосфері та яку захисну і вологоутримуючу роль він відіграє для рослин та живучих у ґрунті тварин. Але довгі роки в розріз з логікою школярів ганяли на суботники з прибирання цього листя, змушуючи вигрібати все листя, збирати в купи, а потім ці купи палили, заповнюючи все навколо їдким димом. На тих територіях, де листя не спалювалося, його

прибирали комунальні підприємства, витрачаючи на це вагомому частку свого бюджету. Але й зараз у багатьох містах такі прибирання комунальними службами все ще тривають, але ж це навмисна і непоправна шкода природі! Прибирання листя – одна з причин загибелі молодих дерев у місті. Також це призвело до зникнення дощових черв'яків, необхідних для розпушення ґрунту і збагачення його гумусом і киснем – вони якраз харчуються опалим листям.

Тому я гадаю, що опале листя можна залишити тільки у пристовбурових колах дерев а решту прибрати і вивезти до лісу, наприклад.

ОСІННІЙ ПОЛИВ ДЕРЕВ

Осінь не завжди буває дощовою, тому часто буває, що зима ще не настала, а земля в саду вже пересохла. Ось чому полив восени відіграє важливу роль при підготовці плодових дерев до зими.

Головне тут – не помилитися з кількістю води і площею поливу. Води потрібно приблизно 50 літрів на квадратний метр пристовбурного кола. Температура води повинна бути на 5 градусів вище температури повітря.

При поливі дерев молодших 5 років, воду вливайте по колу пристовбурного кола. Деревя від 5 років і старше поливайте по периферії крони. Для більш оптимального розподілу води, без застоїв в ґрунті, вливайте приблизно по 20 літрів води на годину.

Інший варіант поливу – воду залити в лунки навколо дерева. У такому випадку, щоб не завдати шкоди корінню, після наповнення лунок водою потрібно їх засипати, щоб при відлизі в них не було застою води.

Незалежно від вибраного Вами способу поливу, після нього потрібно землю навколо дерева замульчувати. Для цього підійдуть торф, перегній, хвоя або компост. Однак, якщо сад розташований на погано дренованих, щільних, важких ґрунтах, або високо стоять ґрунтові води, тоді осінній полив затівати не варто.

ІНСТРУМЕНТИ НЕОБХІДНІ ДЛЯ ОБРІЗКИ ДЕРЕВ

Посадити сад - це лише перший крок до отримання врожаю. Щоб він добре плодоносив і не хворів, потрібна обрізка плодових дерев. Роблять її навесні і восени.

Обрізаючи рослину, ви наносите їй травму. Тому дуже важливо підібрати вид і якість інструменту, який задієте. Від нього залежить, чи швидко відновиться дерево.

Отже вам знадобляться:

- ❖ садовий ніж;
- ❖ сікатор;
- ❖ садова пилка;
- ❖ садовий вар;
- ❖ та драбинка.

Гілки рекомендується обрізати ножем. Сікатором легше, але він завдає більшої шкоди: сильно стискає деревину, і потім рана заживає довше. Для того щоб сад відновився швидше, зріз повинен бути рівним. Досягти цього можливо тільки садовим ножем.

Базові вимоги до інструментів для обрізки

- ❖ Максимальна гострота лез. Вона забезпечить рівний зріз, що не травмує рослину.
- ❖ Безпека і зручність під час експлуатації.
- ❖ Кінці лез будь-якого інструменту для обрізки повинні бути звужені. Це забезпечить доступ до найважчих гілок.
- ❖ Інструменти повинні бути легкими, але міцними.
- ❖ Краще, якщо рукоятка виконана з нековзного матеріалу яскравого кольору: жовтий, червоний, синій, такий інструмент легше знайти в траві.

САДОВА АПТЕЧКА

У садовій аптечці кожного садівника повинні бути засоби, незамінні під час санітарної обрізки дерев. Можна приготувати їх самостійно, проте це складний і тривалий процес, що не гарантує високих захисних властивостей готової суміші.

Рани що утворилися після санітарної обрізки, можна захистити засобами:

Садовий вар. У його складі - вазелін, що забезпечує потрібну в'язкість, і соснова смола, що має загоювальну і бактерицидну властивість.

Садова фарба або побілка (Білосніжка, Зайці Стоп). Якщо під час обрізки на ділянці не виявилось ніяких захисних засобів, можна використовувати садову побілку або фарбу. Речовини що входять до їх складу допоможуть запобігти зараженню деревини.

Мідний купорос. Навесні захистити свіжі зрізи можна розчином мідного купоросу (на 1 л води коло 10 г засобу).

У садовій аптечці **обов'язково повинні бути спиртовмісні рідини або розчин фунгіциду**. Засоби необхідні для дезінфекції інструменту під час роботи. В іншому випадку в процесі обрізки бактерії і віруси можна перенести на здорові рослини.

